

DOI : 10.33274/2079-4819-2023-78-1-53-60

JEL P 51, L 83

УДК 005.52:338.483.12(1-21)(045)

Горіна Г.О.,
доктор економічних наук,
професор

Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: gorina@donnuet.edu.ua

Черевата А.В.
здобувач вищої освіти

e-mail: trindyuk@donnuet.edu.ua

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Gorina G. O.,
Doctor of Economic Sciences,
Professor

Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National
University of Economics and Trade, Kryvyi Rih,
Ukraine, e-mail: gorina@donnuet.edu.ua

Cherevata A. V.,
Student

e-mail: trindyuk@donnuet.edu.ua

COMPARATIVE ANALYSIS OF ECONOMIC INDICATORS OF TOURISM DEVELOPMENT IN UKRAINE AND THE REPUBLIC OF POLAND

Мета. Метою статті є здійснення компаративного аналізу групи економічних показників розвитку туризму в Україні та Республіці Польща.

Методи. З метою досягнення поставлених завдань та мети у роботі використовувалися наступні методи дослідження: аналізу і синтезу (для визначення співставних економічних показників розвитку туризму в Україні та Республіці Польща), компаративний аналіз, порівняння (для визначення подібних і відмінних трендів функціонування туристичних ринків України та Республіці Польща за обраний період), графічний метод (для наочного зображення статистичного матеріалу).

Результати. На підставі компаративного аналізу економічних показників розвитку туризму в Україні та Республіці Польща протягом 2009-2022 рр., а саме: міжнародних туристичних прибуттів; міжнародних туристичних надходжень; витрат на міжнародний туризм, виокремлено як подібні, так і відмінні тенденції функціонування туристичних ринків обох країн, притаманні визначеному періоду: 1) наявність двох чітко окреслених фаз в динаміці міжнародних туристичних прибуттів в Республіці Польща, а саме стале зростання (2009-2019 рр.) та стрімкий спад (2020-2021 рр.); наявність хвилеподібної динаміки міжнародних туристичних прибуттів, з періодами зростання (2010-2013 рр., 2015-2017 рр., 2021 р.) та зниження (2014 р., 2018-2020 рр.) в Україні; 2) відсутність сталої тенденції в динаміці міжнародних туристичних надходжень як в Республіці Польща, так і в Україні, з огляду на наявність низки піків та спадів в аналізованій вибірці даних, при загальній позитивній тенденції надходжень від міжнародного туризму в Польщі за 2009-2022 рр. (+58,24%) та від'ємній в Україні (-77,7%); 3) наявність постійної флуктуації витрат на міжнародний туризм в Україні та Республіці Польща при істотному збільшенні за 2009-2022 рр. в Україні (+495,7%) та несуттєвому в Польщі (3,4%).

Ключові слова: туризм, міжнародні туристичні прибуття, міжнародні туристичні надходження, витрати на міжнародний туризм, Україна, Республіка Польща.

Постановка проблеми. Сучасний етап інтеграції України в економічний простір ЄС все більше актуалізує питання пошуку дієвих механізмів міжнародного, у тому числі транскордонного, співробітництва у сфері туризму. Республіка Польща була й залишається одним із найперспективніших партнерів України в галузі туризму, з огляду на територіальну близькість, наявність спільного кордону, схожість кліматичних умов, мовну спорідненість, наявність спільних об'єктів культурної спадщини, схожість національних культур і традицій. Враховуючи, що туризм виступає однією з важливих складових частин сучасних українсько-польських міждержавних відносин, проведення порівняльного аналізу розвитку туризму в Україні та республіці Польща є своєчасним науково-практичним завданням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значущість та актуалізація дослідження розвитку туризму в Україні та Республіці Польща, його порівняння та багатоаспектні прояви порушуються в численних працях вітчизняних вчених. Так, Стрільчук Л. [1] досліджує українсько-польське міждержавне співробітництво в галузі туризму та його вплив на активізацію гуманітарної співпраці сусідніх держав. Дудзяк О., Славина Н., Гуменюк І. [2] здійснюють порівняння розвитку сільського зеленого туризму (агротуризму) України та Польщі, досліджують вплив досвіду розвитку агротуризму Республіки Польща на розвиток сільського туризму в Україні. Біланюк О. [3] визначає стратегічні пріоритети розвитку українсько-польського транскордонного туристичного ринку на засадах smart-спеціалізації, обґрунтовує напрями ефективного використання ендегенного туристичного потенціалу українсько-польського транскордонного регіону в умовах активізації євроінтеграційних процесів. В іншій праці [4] дослідниця вивчає динаміку розвитку туристичного ринку України та Польщі в регіональному розрізі, здійснює аналіз економічної ефективності діяльності суб'єктів туристичної сфери регіонів країн. Ніколайчук О.А. [5] розглядає особливості розвитку туристичної сфери в окремих європейських країнах, зокрема Чехії та Польщі, щодо формування національної політики розвитку туризму. На основі

зарубіжних моделей державного регулювання розвитку туризму пропонує перегляд повноважень органів державного управління туристичною індустрією, впровадження заходів щодо удосконалення управління туризмом в Україні та активізації розвитку внутрішнього та в'їзного туризму. Віддаючи належне внеску дослідників у розбудову наукового питання порівняння розвитку туристичної сфери в Україні та Республіці Польща, слід зауважити, що у вітчизняній літературі відсутні комплексні дослідження, присвячені компаративному аналізу економічних показників розвитку туризму в Україні та республіці Польща.

Мета статті. Метою статті є здійснення компаративного аналізу групи економічних показників розвитку туризму в Україні та Республіці Польща.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взаємозв'язок туризму з широким спектром економічної діяльності обумовлює зростання уваги до оцінки його економічних результатів, а також до аналізу його взаємозв'язків з іншими соціальними і економічними процесами. Для ефективного прийняття рішень особам, які визначають політику в сфері туризму, вкрай важливо мати у своєму розпорядженні широку і надійну статистичну інформацію. Тільки при наявності достатніх та адекватних даних можна проводити різні види аналізу туристичної галузі. Це є необхідним для оцінки різних аспектів туризму, забезпечення і вдосконалення політики і процесів прийняття рішень.

Порівняльний аналіз розвитку туризму в Україні та республіці Польща є необхідним задля розробки маркетингових стратегій, зміцнення, оцінки ефективності та дієвості управлінських рішень і вимірювання показників туризму в масштабах національних економік. Аналіз пропонується здійснити за наступними показниками: 1) міжнародні туристичні прибуття; 2) міжнародні туристичні надходження; 3) витрати на міжнародний туризм. Перш ніж перейти до безпосереднього аналізу показників, здійснимо розкриття їх сутності та смислового навантаження категоріального апарату дослідження.

Згідно з визначенням Світового банку (The World Bank), «Міжнародні в'їзні туристи (відвідувачі з ночівлею) – це кількість

туристів, які подорожують до країни, відмінної від тієї, в якій вони зазвичай проживають, і за межі свого звичайного середовища на період, що не перевищує 12 місяців, і чия основна мета відвідування не є діяльністю, оплачуваною в межах відвідуваної країни» [7].

Світовий банк пропонує визначати «надходження від міжнародного туризму» як «витрати міжнародних відвідувачів, що прибули в країну, включаючи платежі національним перевізникам за міжнародні перевезення. Ці надходження включають будь-яку іншу передоплату, зроблену за товари чи послуги, отримані в країні призначення» [7].

Витрати на міжнародний туризм визначаються Всесвітньою туристичною організацією (World Tourism Organization (UNWTO)) як витрати виїзних відвідувачів в інші країни, включаючи їх платежі іноземним перевізникам за міжнародні пасажирські перевезення. Вони також включають будь-які інші платежі або платежі, здійснені пізніше за товари та послуги, отримані в країні призначення. Це

визначення є більш розширеним, ніж визначення витрат на подорожі в платіжному балансі, до якого не включені міжнародні пасажирські перевезення [8].

Аналіз динаміки міжнародних туристичних прибуттів в Республіці Польща у 2009-2021 рр. дозволяє виокремити дві фази розвитку, а саме стає зростання (2009-2019 рр.) та стрімкий спад (2020-2021 рр.). За період 2009-2019 рр. кількість міжнародних туристичних прибуттів збільшилась на 64,3%, що склало 34,66 млн. осіб. Найбільший приріст кількості міжнародних відвідувач зафіксовано у 2012 р. (10,93%, 6,64 млн. осіб.), що пов'язано із проведенням Чемпіонату Європи з футболу 2012 р. в Польщі та Україні. COVID-19 та карантинні обмеження призвели до суттєвого скорочення міжнародних туристичних потоків. Так, обсяги міжнародних туристичних прибуттів в Польщі у 2020 р. склали 51,07 млн. осіб проти 88,5 млн. осіб. у 2019 р. (скорочення становило 42,2%, 37,4 млн. осіб) (рис. 1).

Рисунок 1 – Компаративний аналіз динаміки міжнародних туристичних прибуттів в Україні та Республіці Польща, млн. осіб

Джерело: складено авторами за даними [9-15]

У період з 2010 по 2019 рр., в Україні спостерігалася хвилюподібна динаміка міжнародних туристичних прибуттів, з періодами зростання та зниження. У 2014 р. кількість міжнародних туристичних прибуттів знизилася до приблизно 24,7 млн., що було пов'язане зі складною політичною та економічною ситуацією в цей період. Після 2014 р. в Україні зафіксовано зростання міжнародних туристичних прибуттів. Наприклад, за даними Світової організації туризму (UNWTO), у 2019 р. кількість міжнародних туристичних прибуттів до України зросла на 19% порівняно з попереднім роком, досягнувши позначки у 14,2 млн. Однак, з початком пандемії COVID-19 у 2020 р. глобальний туристичний рух сильно постраждав. Україна також відчула негативний вплив пандемії на туристичну індустрію, зі значним зменшенням кількості міжнародних туристичних прибуттів [6].

Ретроспективний аналіз динаміки міжнародних туристичних надходжень в

Республіці Польща дозволяє констатувати відсутність сталої тенденції, з огляду на наявність низки піків та спадів в аналізованій вибірці даних. Констатуючи загальну позитивну тенденцію, оскільки міжнародні туристичні надходження в Республіці Польща за 2009-2022 рр. збільшились на 58,24% (5,3 млн. дол. США), в тренді було зафіксовано два суттєвих зниження. Так, у 2015 р. надходження зменшились на 11,21% (1,3 млн. дол. США) та у 2020 р. – на 41,3% (5,8 млн. дол. США). Піковими роками за обсягом міжнародних туристичних надходжень були 2018, 2019 та 2022 рр. (14 млн. дол. США, 14 млн. дол. США та 14,4 млн. дол. США відповідно). Якщо топові значення 2018 та 2019 рр. відповідали та підтверджували загальносвітові тенденції збільшення туристичних надходжень, то безпрецедентне зростання 2022 р. (58,2%; 5,3 млн. дол. США) безпосередньо пов'язано з еміграцією населення з України (рис. 2).

Рисунок 2 – Компаративний аналіз динаміки міжнародних туристичних надходжень в Україні та Республіці Польща, млн. дол. США

Джерело: складено авторами за даними [9-16]

Згідно даних рис. 2 позитивний тренд міжнародних туристичних надходжень в Україні у 2009-2013 рр. було порушено у 2014 р. (зменшення становило 68,6%; 3,5 млн. дол. США). Рецесія тривала до 2016 р. включно. Позитивний приріст 2016-2019 рр. змінився новим спадом у 2020 р., викликаним пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями. Попри загальну світову тенденцію відновлення та зміцнення туристичної активності у 2022 р., міжнародні туристичні надходження в Україні зменшились на 20% (0,2 млн. дол. США). Таким чином, можна констатувати, що у 2014-2022 рр. обсяги міжнародних туристичних надходжень в Україні вже не повернулись до довоєнного рівня. Найбільші обсяги припали на 2013 р. – 5,1 млн. дол. США, найменші – на 2020 р. – 0,4 млн. дол. США.

Протягом 2009-2022 рр. витрати на міжнародний туризм в Україні збільшились з 3,3 млрд. дол. США у 2009 р. до 19,84 млрд. дол. США у 2022 р. (+495,7%). Аналогічна тенденція спостерігалась і у Республіці Польща, проте збільшення не було таким суттєвим. Аналізований показник у 2022 р. збільшився на 3,4% у порівнянні з 2009 р. Більш детальний аналіз рис. 3 свідчить про чергування

піків та спадів в загальній динаміці витрат на міжнародний туризм в обох країнах. Так, у 2010 р. витрати на міжнародний туризм в Україні склали 3,74 млрд. дол. США, що на 12,31% більше за попередній рік. В 2011 р. показник зріс до 4,46 млрд. дол. США, продемонструвавши темп приросту 19,25%. У 2012 р. витрати збільшились і склали 5,1 млрд. дол. США. У 2013 р. витрати на міжнародний туризм в Україні продовжили зростання, досягнувши 5,75 млрд. дол. США (+12,94% до попереднього року). У 2014 р. було зафіксовано скорочення, яке склало 12,15%. У 2015 р. відбулося несуттєво збільшення витрат – 0,79% (0,04 млрд. дол. США). У 2016 р. витрати на міжнародний туризм в Україні зросли на 17,06% та досягли 5,97 млрд. дол. США. Позитивний тренд продовжувався до 2019 р., коли аналізований показник досяг 8,52 млрд. дол. США. Суттєве скорочення витрати на міжнародний туризм в Україні у 2020 р. викликано безпрецедентним зниженням туристичних потоків по всьому світу у зв'язку із пандемією Covid-19. Різке збільшення аналізованого показника у 2022 р. пов'язано із стрімкою вимушеною імміграцією населення України у зв'язку зі збройним конфліктом (рис. 3).

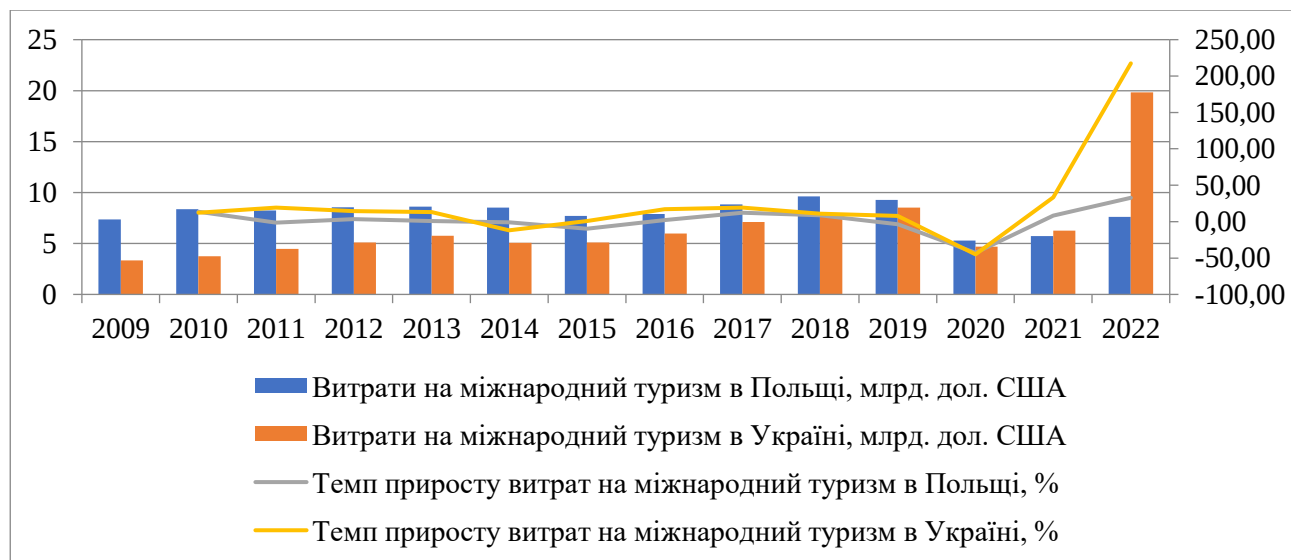

Рисунок 3 – Компаративний аналіз динаміки витрат на міжнародний туризм в Україні та Республіці Польща, млн. дол. США, 2009-2022 рр.

Джерело: складено авторами за даними [17, 18]

У 2010 р. витрати на міжнародний туризм в Польщі склали 8,36 млрд. дол. США, що на 13,43% більше за попередній рік. В 2011 р. показник зменшився до 8,25 млрд. дол. США, продемонструвавши від'ємний темп приросту 1,32%. У 2012 р. витрати збільшилися і склали 8,54 млрд. дол. США, продовживши несуттєве зростання у 2013 р. до 8,6 млрд. дол. США (+0,7% до попереднього року). У 2014 р. було зафіксовано скорочення, яке склало 1,05%, підсилившись у 2015 р. до -9,52%. У 2016 р. витрати на міжнародний туризм в Польщі зросли на 2,34% та досягли 7,88 млрд. дол. США. Позитивний тренд продовжувався до 2019 р., причому піковими роками за обсягом витрат на міжнародний туризм в Польщі були саме 2018 та 2019 рр. (9,61млн. дол. США та 9,27млн. дол. США відповідно). Значне скорочення витрат на міжнародний туризм в Республіці Польща у 2020 р. було викликано зниженням туристичних потоків в Європі та світі у зв'язку із пандемією Covid-19. Разом з тим, вже у 2022 р. фіксується збільшення витрат до рівня 2015 р.

Висновки. Здійснення компаративного аналізу групи економічних показників розвитку туризму в Україні та Республіці Польща протягом 2009-2022 рр. дозволяє виокремити як подібні, так і відмінні тенденції функціонування туристичних ринків обох країн, притаманні визначеному періоду: 1) наявність двох чітко окреслених фаз в динаміці міжнародних туристичних прибуттів в Республіці Польща, а саме стале зростання (2009-2019 рр.) та стрімкий спад (2020-2021 рр.); наявність хвилеподібної динаміки міжнародних туристичних прибуттів, з періодами зростання (2010-2013 рр., 2015-2017 рр., 2021 р.) та зниження (2014 р., 2018-2020 рр.) в Україні; 2) відсутність сталої тенденції в динаміці міжнародних туристичних надходжень як в Республіці Польща, так і в Україні, з огляду на наявність низки піків та спадів в аналізованій вибірці даних, при загальній позитивній тенденції надходжень від міжнародного туризму в Польщі за 2009-2022 рр. (+58,24%) та від'ємній в Україні (-77,7%); 3) наявність постійної флуктації витрат на міжнародний туризм в Україні та Республіці Польща при істотному збільшенні за 2009-2022 рр. в

Україні (+495,7%) та несуттєвому в Польщі (3,4%).

Перспективою подальших досліджень є здійснення компаративного аналізу показників зовнішньої торгівлі туристичними послугами в Україні та Республіці Польща, а також надання стратегічних рекомендації із розвитку туризму в Україні, спираючись на позитивний досвід Польщі.

Список літератури

1. Стрільчук Л. Вплив туризму на розвиток українсько-польського гуманітарного співробітництва. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. 7. С. 99-104.
2. Дудзяк О.А., Славіна Н.А., Гуменюк І.І. Впливи польського досвіду на розвиток сільського туризму в українському селі. Агроросвіт. 2018. № 24. С. 10-13. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2018.24.10>
3. Біланюк О.П. Пріоритети розвитку українсько-польського транскордонного туристичного ринку в умовах активізації євроінтеграційних процесів. Регіональна економіка. 2019. №1. С. 39-46.
4. Біланюк О.П. Розвиток регіональних туристичних ринків України та Польщі: компаративний аналіз. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2019. Вип. 1(135). С. 38-45. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2019-1-8>.
5. Ніколайчук О.А. Досвід розвитку туризму в Польщі та Чехії: реалії використання в Україні. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 38. С. 40-46. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure38-7>
6. Gorina, G., Bocharova, Y., Kozhukhova, T., Ivanova, N., & Bohatyryova, G. (2022). The impact of covid-19 on international trade in tourism services in Europe. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 43(3), 1091-1098. DOI: <https://doi.org/10.30892/gtg.43330-924>
7. TheWorldBank.URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
8. Glossary of tourism terms. URL: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
9. UNWTO (2014). UNWTO Tourism Highlights, Madrid, Spain. URL: <http://surl.li/hrbpr>

10. UNWTO (2016). UNWTO Tourism Highlights, Madrid, Spain. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>
11. UNWTO (2018). UNWTO Tourism Highlights, Madrid, Spain. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>
12. UNWTO (2020). International Tourism Highlights, Madrid, Spain. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284422456>
13. UNWTO (2021). World Tourism Barometer. 19(5), September, Madrid, Spain. URL: <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/19/5>
14. UNWTO (2022). World Tourism Barometer. 20(2), March, Madrid, Spain. URL: <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/20/2>
15. UNWTO Tourism Dashboard. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-dashboard>
16. Eurostat Database. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
17. UNCTAD stat. Data center. URL: <https://unctadstat.unctad.org>
18. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/>

References

1. Stirlchuk, L. (2015). *Vplyv turizmu na rozvytok ukraïnsko-polskoho humanitarnoho spivrobitnytstva* [Impact of Tourism on the Development of Ukrainian-Polish Humanitarian Cooperation]. *Naukovyi visnyk Shkhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky* [Scientific bulletin of Lesya Ukrainka Volyn National University], vol. 7, pp. 99-104.
2. Dudziak, O., Slavina, N., Humeniuk, I. (2018). *Vplyvy polskoho dosvidu na rozvytok silskoho turizmu v ukraïnskomu seli* [The impact of Polish experience on the development of rural tourism in the Ukrainian villages]. *Ahrosvit* [Agrarian world], vol. 24, pp. 10–13. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.24.10.
3. Bilaniuk, O. P. (2019). *Priorytety rozvytku ukraïnsko-polskoho transkordonnoho turystychnoho rynku v umovakh aktyvizatsiy evrointehratsiynykh protsesiv* [Development priorities of Ukrainian-Polish cross-border tourism market in conditions of intensification of European integration processes]. *Rehionalna ekonomika* [Regional Economy], no. 1, pp. 39-46.
4. Bilaniuk, O. (2019). *Rozvytok rehionalnykh turystychnykh rynkiv Ukrainy ta Polshchi: komparatyvnyi analiz* [Development of regional tourist markets of Ukraine and Poland: comparative analysis]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy* [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine], vol. 135 (1), pp. 38-45. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2019-1-8>.
5. Nikolaichuk, O. (2019). *Dosvid rozvytku turyzmu v Polshchi ta Chekhii: realii vykorystannia v Ukraini* [Experience of tourism development in Poland and Czech Republic: realities of use in Ukraine]. *Infrastruktura rynku* [Market Infrastructure], vol. 38. pp. 40-46. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct38-7>.
6. Gorina, G., Bocharova, Y., Kozhukhova, T., Ivanova, N., & Bohatyryova, G. (2022). The impact of covid-19 on international trade in tourism services in Europe. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 43(3), 1091-1098. DOI: <https://doi.org/10.30892/gtg.43330-924>
7. The World Bank. Available at: <https://www.worldbank.org/en/home>
8. Glossary of tourism terms. Available at: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>
9. UNWTO (2014). UNWTO Tourism Highlights, Madrid, Spain. Available at: <http://surl.li/hrbpr>
10. UNWTO (2016). UNWTO Tourism Highlights, Madrid, Spain. Available at: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>
11. UNWTO (2018). UNWTO Tourism Highlights, Madrid, Spain. Available at: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>
12. UNWTO (2020). International Tourism Highlights, Madrid, Spain. Available at: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284422456>
13. UNWTO (2021). World Tourism Barometer. 19(5), September, Madrid, Spain. Available at: <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/19/5>
14. UNWTO (2022). World Tourism Barometer. 20(2), March, Madrid, Spain. Available at: <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/20/2>

15. UNWTO Tourism Dashboard. Available at: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-dashboard>

16. Eurostat Database. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

17. UNCTAD stat. Data center. Available at: <https://unctadstat.unctad.org>

18. World Bank Open Data Available at: <https://data.worldbank.org/>

Objective. The objective of the article is to carry out a comparative analysis of a group of economic indicators of tourism development in Ukraine and the Republic of Poland.

Methods. In order to achieve the set goals and objectives, the following research methods are used: analysis and synthesis (to determine comparable economic indicators of the tourism development in Ukraine and the Republic of Poland), comparative analysis, comparison (to determine similar and different trends in the functioning of tourist markets in Ukraine and the Republic of Poland for the selected period), graphic method (for a visual representation of statistical data).

Results. Based on a comparative analysis of economic indicators of tourism development in Ukraine and the Republic of Poland during 2009-2022, namely: international tourist arrivals; international tourism receipts; international tourism expenditure, both similar and different trends in the functioning of the tourist markets of both countries, inherent in a certain period, are highlighted: 1) presence of two clearly defined phases in the dynamics of international tourist arrivals in the Republic of Poland, namely steady growth (2009-2019) and rapid decline (2020-2021); presence of wave-like dynamics of international tourist arrivals, with periods of growth (2010-2013, 2015-2017, 2021) and decline (2014, 2018-2020) in Ukraine; 2) absence of a stable trend in the dynamics of international tourism receipts both in the Republic of Poland and in Ukraine, given the presence of a number of peaks and troughs in the analyzed data sample, with an overall positive trend of receipts from international tourism in Poland for 2009-2022 (+58.24%) and negative in Ukraine (-77.7%); 3) presence of constant fluctuations in the international tourism expenditure in Ukraine and the Republic of Poland, with a significant increase over 2009-2022 in Ukraine (+495.7%) and an insignificant increase in Poland (3.4%).

Key words: tourism, international tourist arrivals, international tourist receipts, international tourism expenditures, Ukraine, the Republic of Poland.

Надійшла до редакції 18.06.2023